

Slovenci v zgodovini svetovnega slovstva. Naš književni atom je v svetovni slovstveni zgodovini težko opaziti. O. Leixner, O. Hauser in ostali bolj manj spretni kompilatorji takih enciklopedij so nam odkazali mikroskopično neznan kotiček običajno tam na koncu knjige. Torej nas ne sme iznenaditi, da se P. Wiegler v svoji ravnokar izdani „Geschichte der Weltliteratur“ med 500 stranmi posvečenih pesništva nenemških narodov, spomnil Slovencev z — 19 vrsticami. Med početniki našteva reformatorje Trubarja, Dalmatina in Bohoriča in omei almanah „Pisanice“. „Der einzige Poet ist der Advokaturskandidat Franz Prešeren. Znane so mu Bleiweisove Novice s patetikom Koseskim in „Strittarjev“ Zvon. Levs in „Juric“ sta pisala „Bauernnovellen“, Jenko je opeval Gorenjsko in zložil narodno himno. Zaključna modrost pa nam pripoveduje še to-le (str. 470): „Die Fortset Prešerens und Strittars (!) sind der Pfarrer Gregorčić (!), die „Görzer Nachtigal und der Renegat Anton Aškerc, ein slawischer Epiker, der die slowenischen Protestanten als „Märtyrer“ preist. Die Moderne weist einem Namen auf, den des Novellisten und Dramatikers Cankar“. — V tem mršavem zmašilu se nam reži nasproti nero prepisovalec iz Murkovega orisa jugoslovanskih literatur v znani Teubnerjevi zbirki „Die Kultur der Gegenwart“.

Kapistran.

Žolna — „Durstvogel“. V publikacijah „Zeitschrift für österreichische Volk Kunde (XIX, 202) sem čital trditev, da pravijo na južnem Štajerskem ptici vijogla (Wendehals), oziroma pivki (Regenvogel) navadno „zouna“ (Durstvogel). Kakor videti, imamo tu opraviti z navadno in dosti nerodno narodno etimologijo, ki je menda ni zakrivil slovenski narod kot tak, ampak kak polizobraženec, ki mu slovenščina, če jo je sploh kedaj popolnoma znal in razumel, uhaja iz spomina zavesti, — kakov tak poluslovenec je morda razlagal „žolna“ (der Specht) po membi z „žejna“ (die Durstige), češ da je to žejni ptič (der Durstvogel), ki p dežjem po pijači vpije in s tenkim „piv, piv, piv“ dežja prosi, oziroma dež znanja. Toda „žejna“ in „žovna“ se ne dá kar tako meni nič tebi nič zamenjav kakor se n. pr. sejnica in sevnica, razdajen in razdaven, jodol in vodol, posta in postavati i. t. d., ker tu nimamo opraviti z zapiranjem hijata in s protezami prednastavki, ki res včasih menjavajo med v in j. — Kdor torej zamenjava „žej in „žovna“, tisti se slovenščine ne zaveda dovolj — in legenda, ki nam jo menda po narodni pravljici Matija Valjavec zložil o ptici pivki (Grauspecht, pi canus), se pač ne more naslanjati na tako nerodno narodno etimologijo. Menda si razlagamo onomatopoično čivkanje „piv, piv, piv“ kot optativni particip glagola „piti, pijem“, češ da pomeni: „piš, piš, piš (bi).“ Na ta način torej bi pivka res, kakor si je izmislila narodna pravljica, neka žejna žolna — pa ne v t smislu, kakor da bi se ta ptica zaradi žejnosti imenovala „žovna“, češ da to pomeni „žejna ptica“ (der Durstvogel). — To novo iznajdbo „Durstvogel“ deni potemtakem kar med slutvo-učenjaško šaro, kamor po resnici spada.

